

„'t Seghen ~

juli 1986

5^e jaargang, nr 1

Waert”

Kwartaalblad van het Historisch Genootschap

Oud Soetermeer

KOFFIEBAR DE OASE

AMERIKAWEG 1
TEL : 079 515298

A large illustration on the left side of the advertisement shows a wheat stalk with a curved stem that forms an arch over the text. On the right side, there is a black and white illustration of a baker wearing a traditional Dutch baker's outfit, including a cap and a large apron, sitting on a sack of flour.

JONGERIUS

ambachtelijke bakkerij

dorpsstraat 67 (naast oude kerk)
zoetermeer tel. 16 30 73

winkelcentrum seghwaert (petuniatuin 3)
zoetermeer tel. 41 47 93

dorpsstraat 36, benthuizen
tel. 31 37 83

' T S E G H E N - W A E R T

Kwartaalblad van het
Historisch Genootschap OUD SOETERMEER
opgericht 12 januari 1949

5e jaargang, nr 1

juli 1986

Dagelijks Bestuur Historisch Genootschap

- Voorzitter: H.J.Oskam, Van Ostadestr.1; tel.164100
Secretaris: R.Grootveld, Redelaan 54; tel.419012
Penningmeesters
algemeen: P.van den Dool, Vlamingstr.16; tel.164773
contributie: A.C.Switzar, Voorhamstraat 41; tel.312907
-o-o-o-
Ledenadministr.: Mevr.G.Stuijt-Hardam, Bunzingweide 14;
tel.417175
-o-o-o-

Archeologische Werkgroep Zoetermeer (AWZ)

- Voorzitter: G.C.Dullaart, Savelsbos 14; tel.517860
Secretaris: D.van der Kolk, Coornherthove 32;
tel.212808
Penningmeester: Mevr.A.van Vulpen-Roos, P.C.Hoofst-
straat 22; tel.164872
-o-o-o-
Redactie: A.van Noort, Mauritsstraat 8; tel.163559
Th.Schmidt, Stationsstr.66; tel.166955
Mevr.C.J.Moerman-van Voorst, Irenelaan
15; tel.163487
-o-o-o-

Contactpersonen overige werkgroepen

- Familiewapens: C.A.L.v.Wieringen, Mauritsstr.10; 163764
Interviews oude
Zoetermeeders: R.Bavelaar, Barentszrede 46; tel.417959
Archief-onderzoek: Th.Schmidt, Stationsstr.66; tel.166955
-o-o-o-

I N M E M O R I A M

Weer is een lid van de "oude garde" ons ontvallen: zondag 25 mei overleed op de leeftijd van 76 jaar de heer J. Roos.

Voor zover bekend, was hij van het begin af lid van "Oud Soetermeer", waarvan overigens zijn schoonvader een van de oprichters was.

Ondanks het feit dat hij tot voor een paar jaar nog dagelijks zijn beroep van "boterboer" uitoefende, was hij een trouw lid van onze vereniging, die zelden een ledenvergadering oversloeg.

Hoewel zijn overlijden niet onverwachts kwam, zal het verdriet er niet minder om zijn. Mogen zijn echtgenote, kinderen en verdere familieleden in hun geloof de kracht vinden om dit verlies te dragen.

A. van Noort.

L E D E N B E S T A N D

Na 10 maart - de laatste teldatum - werden onderstaande personen lid van "Oud Soetermeer". We heten hen allen hartelijk welkom.

Mevr. W. E. M. Bolleboom-Buitendijk	Voorweg 35
J. T. M. Dieles	Charlotteplaats 7
P. H. Drapers	Van Boisotring 63
Mevr. E. Grootveld-van Golverdingen	Beyerland 31
J. den Hertog	Vendelpad 11
C. Hupkes	Weteringdreef 119
J. Kraal	Asselierspad 13
H. J. F. M. Leechburch Auwers	Azaleapark 30
Mevr. C. Paul	Hildebrandhove 151
J. Schwengle	Meunsloot 49
A. J. Sluiter	Nieuwewater 55
Mevr. H. E. M. Westerman	Oranjelaan 28
Ir P. Westra	Mauritsstraat 2
J. J. Wijnands	Langeberg 44
Mevr. M. Zonneveld	Frederik Hendriklaan 7
K. L. van der Zwan	Gershwinrode 38

Daar twee leden hun lidmaatschap hebben opgezegd, dus een netto winst van 14 leden. Dat brengt het ledental op 344. Halen we dit jaar de 400?

Op 31 december 1985 telden we 304 leden; in vijf maanden - het ledenbestand is nu bijgewerkt tot 30 mei - derhalve een uitbreiding van 40 leden. Gaan we in dit tempo door, dan moet het mogelijk zijn er in de resterende zeven maanden nog minimaal 56 nieuwe leden bij te boeken, want $7/5 \times 40 = 60$. Bovendien verwachten wij een flinke "winst" ter gelegenheid van de opening van "'t Oude Huys".

A.v.Noort.

NOG ENKELE VRIJWILLIGERS GEVRAAGD

Gezien het sterk en gestaag groeiende ledental van onze vereniging mogen we aannemen, dat de belangstelling voor "Oud Soetermeer", maar vooral voor haar doelstellingen, groter wordt. Zoals echter bij vrijwel alle verenigingen geldt ook hier: HET BESTUUR KAN HET NIET ALLEEN. Gelukkig beschikken we al over een aantal enthousiaste leden, die het bestuur in diverse "functies" bijstaan. Het zijn er echter nog niet genoeg, temeer daar de opening van "'t Oude Huis" in zicht begint te komen. De streefdatum was september a.s., maar door de enorme hoeveelheid werk die hier aan voorafgaat (opknappen en inrichten) is het nog zeer de vraag, of dit kan worden gerealiseerd.

We zoeken nog:

- a. enkele suppoosten (2 uur per plm. 6 weken op vrijdagavond of zaterdagmiddag of zondagmiddag);
- b. een of meer mensen die ons lid, de heer A.J.Stout, helpt(en) bij het "nieten" van "'t Seghen Waert" (vier maal per jaar plm. 500 exemplaren).

Voor a. kunt u zich melden bij mevrouw G.Stuyt, Bunzingweide 14, tel.417175 en voor b. bij een van de redactieleden (zie pag.1 van dit blad).

U laat ons toch niet "in de kou" staan? Een bloeiende vereniging kan nu eenmaal niet zonder een flink aantal enthousiaste, actieve leden. Als u het daarmee eens bent en u iets voor een van beide functies voelt, voegtdan de daad bij het woord en pakt nu de telefoon.

A.van Noort.

DE WESTRA'S

In 1977 werd op de Flevohof een Westra-dag gehouden. Meer dan 500 mensen, die die naam dragen, kwamen bijeen. Er werd een aantal commissies ingesteld, die de gegevens van de verschillende 'stammen' verder zouden gaan uitzoeken. In 1980 vond een tweede Westra-dag plaats. Het aantal aanwezigen was nu slechts 100 en de commissie die mijn 'stam' moest doorlichten, had nog niets gedaan.

Daarop besloot ik de gegevens van mijn grootouders (Pake en Beppe) Roel Westra (1947 tot 1914) en Betske Visser (1854 tot 1930) en hun nakomelingen in een boek(je) vast te leggen. In 1980 waren dat: 8 kinderen, 50 kleinkinderen (waarvan ondergetekende er één is), 176 achterkleinkinderen en 234 achter-achter-kleinkinderen.

Het familieboek bevat behalve namen, data en adressen, een pentekening van mijn grootouders, een lijst van eigenaren van de boerderij waar mijn grootouders hebben gewoond (en waar nog een volle neef woont) van 1700 af, enkele kaarten van het gebied (beschikbaar gesteld door de Oudheidkamer te Kollum) en een familiewapen.

Het familiewapen ontwierp ik zelf op basis van situatie en karaktereigenschappen en de kunstenaar Jaap Vegter uit Rijswijk kreeg de opdracht het te vervaardigen.

Het wapen geeft weer:

- In het schildhoofd: drie appels - symboliserend het "Paradyske", zijnde het gebied tussen Buitenpost en Kollum in Noord-Oost Friesland, waar Pake Roel en Beppe Betske woonden;
- links boven in het wapen prijkt een stierekop. De Westra's zijn koppig en kennelijk - gelet op het aantal nakomelingen - zeer potent. De groene achtergrond geeft aan, dat de Westra's de veehouderij meer bedreven dan de akkerbouw.
- rechts onder in het wapen is de beeltenis van een kikker te zien. De Westra's kunnen van tijd tot tijd zeer driftig worden (opgeblazen zijn ze niet!);
- rechts boven staat een kruis, als teken van het religieuze gevoel van de Westra's;
- links onder tenslotte is een segment van de Friese vlag te zien. Het Fries zijn - ter onderscheiding van andere

Nederlanders - werd (wordt) door de Westra's als een voorrecht en een eer beschouwd. Zij beschouwen Friesland als "it bêste lân fan d'ierde".

Ik liet 500 exemplaren maken van "de Paradijsvogels" en op een 'Bedevaartsdag' naar Buitenpost en Kollum kon ieder van de nakomelingen een exemplaar voor de prijs van f 7,50 ontvangen.

Inmiddels schreef ik een tweede boek over "Westra-Westray en Papa Westray". De laatste twee namen worden gedragen door twee van de zeventig Orkney-Eilanden ten Noorden van Schotland, waar wij in 1985 op zoek gingen naar mogelijke relaties tussen de bewoners daar en de Westra's in Friesland.

Piet(er) Westra,
Mauritsstraat 2.

FINANCIERING VAN 'T OUDE HUIS

In de begroting voor 1986 waren nog nauwelijks bedragen opgenomen voor de inrichting, het opknappen en de exploitatie van 't Oude Huis, omdat vorig jaar in het geheel geen zicht bestond op wat een en ander zou gaan kosten. Inmiddels is hier wat duidelijkheid in gekomen. Het bestuur heeft besloten de ten behoeve van 't Oude Huis dit jaar te ontvangen en te besteden gelden als een apart fonds te administreren. Aan het einde van het jaar zal de penningmeester hierover verantwoording afleggen, zodat de leden ook hun oordeel hierover kunnen geven. In 1987 zullen alle kosten en baten vanzelfsprekend in de verenigingsbegroting worden opgenomen. Deze begroting wordt in november van dit jaar door de ledenvergadering vastgesteld.

De secretaris.

WERK IN UITVOERING

Een verrassende vondst in de archieven, òf hoe ik de ouderdom van de 100-jarige Koninklijke VERKADE Fabrieken met 150 jaar verlengde.

Op 26 april j.l. las ik in de trein een artikel in het A.D. over de historie van de 100-jarige Verkade fabriek. Mijn aandacht werd plotseling gewekt door het feit dat ik bij archiefonderzoek naar de notabelen van Zegwaart in de achttiende eeuw deze naam meermalen was tegengekomen. Mijn interesse werd nog meer geprikkeld, toen ik las, dat de oprichter E.G.Verkade een notariszoon uit Vlaardingen was.

Hier nu had ik opeens de aansluiting met mijn gegevens, omdat ik in mijn kaartsysteem een Pieter Verkade had zitten, die notaris te Vlaardingen was in 1789. Dit was de grootvader van genoemde E.G.Verkade.

Het blijkt nu, dat reeds in het begin van de achttiende eeuw - en waarschijnlijk reeds eerder - ene Pieter Verkade een bakkerij annex kruidenierswinkel had in de Heerestraat (nù de Dorpsstraat) aan de zuidzijde (dit is de kant waar nù bakkerij Jongerius is) te Zegwaart.

Ook diens zoon, Pieter Pietersz Verkade, zette dit bedrijf voort tot zijn overlijden in 1789.

Diens zoon, Franck Verkade, zette het bedrijf ook voort, maar zijn broer Pieter werd notaris in Vlaardingen (de grootvader van oprichter E.G.Verkade).

Pieter Verkade en ook zijn zoon Pieter Pietersz waren drukke baasjes, want naast bakker waren zij tevens Schepenen, respectievelijk van 1736-1759 en van 1769-1786.

Ook was Pieter Pietersz ambagtsbewaarder van 1774-1777, brandheemraad van 1775-1787 en schotkerver in 1789.

Pieter Verkade leefde van 1697-1766 en Pieter Pietersz van 1727-1789.

Het leek mij dan ook een leuk idee om hierover een briefje naar de Verkade fabrieken te schrijven.

Op 14 mei j.l. kreeg ik van de directeur, F.E.Verkade, een aardige brief terug, die o.a. een uitgebreide twaalf pagina's tellende stamboom bevatte, die terugliep tot 1583 en tevens overtuigend bewees wat ik eigenlijk al ontdekt had, dat de wortels van de Koninklijke Verkade

DE ZOETERMEERSE KAASHAL

voor:

**BOERENKAAS
GOUDSE KAAS
BUITENLANDSE KAAS
VERS GEBRANDE
NOTEN**

en

BOERENKARNEMELK

**KOOPCENTRUM DORPSSTRAAT
TEL. 163445**

**KOOPCENTRUM MEERZICHT
TEL. 215037**

ZOETERMEER

meerzicht & van maanen

BOVAG - VAMOR VERKEERSSCHOOL

EDISONSTRAAT 81 - ZOETERMEER - TEL. 079 - 31.21.00 *

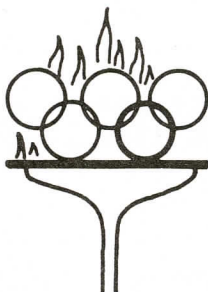

**VERHUUR VAN BEDRIJFSWAGENS
PERSONENAUTO'S EN
DOE-HET-ZELF VERHUISWAGENS**

AUTORIJLESSEN

Wij geven ook rijles voor motorfiets, vrachtauto, aanhangwagen en autobus.

LYMPUS

bar bistro

voorweg 107

079- 2106 39

2716 nh zoetermeer

tekst overbodig

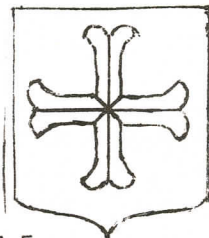
al 7 jaar één begrip voor
de sportieve zoetermeerder

Fabrieken in Zegwaart liggen middels Pieter Verkade, meester bakker en kruidenier te Zegwaart in 1736.

In een volgende uitgave van het verenigingsblad kom ik gaarne nog een keer uitgebreider terug op de gehele historie van de familie Verkade.

T.Schmidt.

(verantwoording: A.D. 26 april 1986, pag.47,
RAZ inv.19, 20, 21, 32, 61, 62, 115 en 116.)

wapen van de
familie Verkade.

DORSPRAAT 5

Ene Frans Vergool (van Kloor) werkte in de eerste wereldoorlog aan de bouw van de katholieke kerk.

De haan en het kruis moesten op een dag worden geplaatst, toen de bouw was voltooid. Deze opdracht werd door de pastoor aan Fransje Vergool gegeven.

Frans vroeg toen aan deze pastoor Turnhout - die overigens de zoon was van de aannemer, die de kerk bouwde! - of er ook bier bij was.

Ben je bed....., zei de pastoor, als je eruit lazert, heb ik het gedaan!

De haan werd toch aangebracht, maar bleef vreemd genoeg onbeweeglijk in één stand, naar het oosten, staan.

Toen de pastoor zich daarover verwonderde en Fransje Vergool op het matje riep, bleek dat deze er uit nijd een spijker tussen had gedaan, zodat de haan niet kon draaien. De pastoor woest uiteraard.

Wel, zei Fransje, ik ga nog wel een keer naar boven, als ik bier krijg.

Toen kreeg hij zijn zin en kon de haan op de katholieke kerk weer alle richtingen uitdraaien.

T.Schmidt.

(overgenomen van een band uit het dialect-onderzoek en
herschreven voor publikatie)

DORP IN OPSPRAAK

Voor een goed verstaan van het verleden kunnen kerkelijke bronnen, zoals doopboeken, classis- en kerkeradsverslagen van belang zijn.

Het gereformeerde doopboek van Benthuizen begint op 27 februari 1695, als deze kerkelijke gemeente circa twee jaar vakant is. We zullen dit register, maar dan van een paar jaar later, ten tijde van Ds. J. van Noorden, wat nader onder de loupe nemen. Hij is er predikant van 1696 tot 1702, het tijdvak waarin de droogmaking van de Binnenwegse Polder een feit wordt.

Genoemd register vermeldt bij het jaar 1701, dat moeder Annetje Dirk Spit haar kind Neeltje laat dopen (tijdens de wekelijkse donderdagavonddienst). Het dopen gebeurde in Benthuizen meestal 's zondags, maar een enkele keer ook wel op donderdag.

Waarom wordt dit bewuste kind op donderdag 17 en niet op zondag 20 november gedoopt, gelijktijdig met zoon Jan van het echtpaar Witloxtuijn-Bergambagt?

Dit wordt ons snel duidelijk uit de genotuleerde stormachtige voorgeschiedenis, die een doorgaans nogal saai doopregister doet omslaan in een levendig kerkeradsverslag. De (oudere?) secretaris van dit college heeft als man van de - voor Benthuizen niet zo bijster blinkende - Gouden Eeuw zich ook van het oude schrift bediend, wat eerst moest worden ontcijferd.

Na deze korte inleiding laat ik het verhaal, dat eigenlijk voor zichzelf spreekt, in zijn geheel volgen. Let speciaal op de kernachtige slotregel van 's mans betoog!

1701 Den 17 Novemb:

T kindt Neeltje. Moeder Annetje Dirks Spit.

Kerckenraet gehouden den 6 novemb 1701 alsoo de moeder van dit onegte kindt swaerlyck tegens godt hadde gesondigt, de gemeynte, en ook die buijten ons syn, grooten geergert. Soo heeft d.e: kerckenraet geoordeelt, dat men het kindt niet soude doopen, voor dat d. moeder door d. predikant en een ouderlingh was aengesprooken om haer tot bekentenis en berouw te brengen over haer godloosheyte en grouwelen tegens godt, ontstigtingeder gemeynte en om dat sy de H: nam gods van die buijten ons syn hadde doen lasteren.

- Daarenboven -

Daerenboven hadde d. kerkenraet haer in commissie gegeven om na d. naem van d. vader te vragen welke sy hadde ver-
swegen en eyndelyck haer aen teseggen, dat sy selfs t
kindt ten doop soudt presenteren, om dan opentlyck voor
godt en de gemeynte belydenis te doen van haer sonden en
berouw te toonen over deselve: en ook om haer beloften
aftevorderen om haer in s heeren kragt te beteren, en te
bekerem en soo wederom door een godsalige wandel den heere
t verheerlyken d. gemeynte t stigten en d. ergernis
daerdoor aen andere wegtenemen.

Des Maendaegs den 7 Novemb: is de predikant met een ouder-
lingh gegaen by de moeder van het kindt, en hebben haer d.
schrikelyckheyte van haere sonde getoont, d. ergernis en
onstigtige van haer veroorsaekt aangewesen, en wat straffe
hier op voor haer t wachten, soo sy haer niet bekeert en
daer op is haer gevraegt of sy dit niet alles bekende? en,
of sy geen groot berouw hadde van haer growelen?

Waer op sy belydenisse heeft gedaan, en betuijgt dat sy
berouw hadde van haer quaet, en dat het haer seer smerte
godt soo vertoornt t hebben, d. gemeynte geergert en andere
ontstigt. daer op is haer verder gevraegt of sy niet be-
loofd. haer leven t beteren, en in s heeren kragt haer t
bekerem, en door een godsaligh leven godt te verheerlycken,
en de naesten exemplaer te stigten, om alsoo de geveve
ergernisse weg te nemen?

twelk alles sy heeft beloofd om int toekomende te doen

2

daer op is haer ook na d. vader van t kindt gevraegt
dewelke sy voor ons heeft versweegen

3

eyndelyck is haer aengesegt dat sy selfs haer kindt ten
doop soude brengen, twelk sy ook heeft aengenomen te doen.
gelyck ook op den 17 Novemb is geschiet daer haer voor de
geheele gemeynte is afgevordert belydenisse van haer sonden
of sy niet bekende swaerlyck tegens godt gesondigt t hebben
de gemeynte ontstigt de andere geergert of sy geen berouw
hadd van haer growelen? of sy in toekomende haer niet
beloofde te beteren, en haer in s heeren kragt te bekerem,
en door een godsalige wandel godt te verheerlycken, en
haer naesten t stigten?

Als dese bekentnisse van haer was geschiet en dese belof-
tenisse voor godt, en d. gemeynte gedaan.
Soo ist kindt gedoopt.

P. van Waaij

HOOG BEZOEK

Bij het doopboek van de jaren 1705/1706 (gereformeerd
doopboek, Benthuisen) komen we devolgende namen tegen:
Vermeer, Keyser, Houweling, Starrenberg, Vranken, Klaaze-
kraan en heel begrijpelijk ook Hoogeveen.
Bij het laatstgenoemde jaar komt een nogal opvallende, uit-
gebreide passage voor:
den 28 Februarij 1706: (zondag) is gedoopt

Het kint: Arent

De Vader: Hendrick Vapour

De Moeder: Johanna Praam

De Peter: de Heer Dijonijsius van Schuijlenborgh,
Regerende Borgermeester der Stadt Gornichem.

De Meter: Mevrouw Catharina Praam, Huijsvrouw van de
Heer Schuijlenborgh ende in der Selver
absentie geheft, door Mevrouw Anna du Bois:
Weduwe van de Heer Arent Vapour.
in Sijn Ed leven president Schepen tot
(is onleesbaar, maar moet Rotterdam zijn,
want Arent Arentsz Vapour, geb. 7 aug. 1652,
overl. 28 sept. 1705, was schepen te R'dam) (1).

Hier bediende Hendrik Arentsz. van der Graeff de Vapour,
Heer van Wulven, en te Benthuisen predikant van 1703 tot
zijn overlijden in 1723, de doop aan zijn zoontje, dat
men kennelijk had vernoemd naar Hendriks overleden vader
Arent, die burgemeester van Rotterdam was geweest. Deze
grootvader Arent stierf op 9 juni 1675.

De bij de doop aanwezige Anna du Bois was Hendriks schoon-
zuster. Ze leefde van 16 september 1663 tot 17 juni 1741.
De moeder, Johanna Praam, was bij het dopen van haar
eerste kind Arent net zeventien jaar oud.

Vader Hendrik was heel wat ouder, want hij moet namelijk
geboren zijn tussen 1652 en 1675. Waarschijnlijk was hij
als vrijgezel naar Herwijnen gegaan en later in zijn
Benthuiser tijd pas getrouwd.

7 geboren op 28 november 1688,

- Hendrik -

Hendrik, die doctor in de filosofie geweest zou zijn (2), was dus eerst predikant in Herwijnen geweest en daarna tot zijn dood op 8 november 1723 te Benthuisen in hetzelfde ambt werkzaam.

Hendrik en Johanna kregen naast Arent, die reeds op 18-jarige leeftijd stierf, nog een zoon Hendrik. Deze Benthuiser knaap zou het later als Mr. Hendrik van der Graeff de Vapour (1707-1778) nog ver schoppen. Hij werd burgemeester van Gorinchem en namens deze stad Gecommitteerde in de Staten van Holland en West-Friesland. Hij was ook Heer van Wulven, net als zijn vader, die deze heerlijkheid zal hebben geërfd van diens oom, Pierre Paget de Bragard (3). Aan Mr. Hendrik wordt in de Wulvense annalen een groot fortuin toegeschreven. Uit een en ander, ook uit wat nog volgt, blijkt duidelijk dat de kring van regenten Benthuisen niet ongemeoid en onbezocht heeft gelaten.

Men zou geneigd zijn ook hun invloed te bespeuren bij het beroepen van de Benthuiser predikant in het jaar 1703.

Het is evenwel niet helemaal zeker of de Rotterdamse vroedschap, die toen sedert tien jaar de ambachtsheerlijke rechten over Benthuisen had, hiervan ook ten aanzien van haar vroegere plaatsgenoot Hendrik in 1703 gebruik heeft gemaakt. Eventuele kerkeraadsnottulen zouden hier uitslag moeten geven. Hendrik was toen al een tijd uit Rotterdam weg en zijn vader, die zoals bekend er burgemeester was, leefde al lang niet meer. Zou het gezegde 'uit het oog, uit het hart' ook hier hebben gegolden?

Ook een Rotterdamse brief van veel later (1838) wijst niet in de richting van Maasstedelijke invloed. Bij het beroepen van de Rotterdammer Ledeboer liet men toen Benthuisen 'dezelfde vrijheid als vroeger' (4), hoewel men als veel ambachtsheren het recht van collatie, het 'stellen van de predikant' had.

Aan Hendriks broer Arent kan echter in 1703 als schepen van Rotterdam en als telg uit een daar bekend regentengeslacht mogelijk enige invloed worden toegeschreven. De naam Vapour zou zijn aangenomen door dominees grootvader, Hendrik Arentse van Delff, naar een stuk ingedijkt land (Vapoer) bij Rotterdam, dat hij aankocht (5).

Door zijn huwelijk met Johanna Praam was dominee Hendrik

verwant geraakt aan het befaamde, gefortuneerde Haagse geslacht Van Schuylenburch. De oudst bekende uit deze familie was de in 1412 levende schildknaap Willem van Schuylenburch (6). De beginnende stamreeks van deze familie noemt twee broers, geboren in Wijk bij Duurstede, nl. Anthony (geb. 1590) en Adriaan van Schuylenburch (7). Uit het tweede huwelijk van Adriaan werden geboren

1. Mr. Willem van Schuylenburch, gedoopt in de Grote Kerk te Den Haag in 1646 en aldaar begraven op 7 september 1707. Willem was eerst schepen in Den Haag (1678 e.v.) en later burgemeester aldaar van 1681 af. Hij was o.a. ook hoogheemraad van Delfland van 1691 af;

2. Dionys van Schuylenburch (1653-1734) (8), ook vermeld als Mr. Dyonys van Schuylenburgh Adriaansz., burgemeester te Gorcum (9). Deze magistraat, die vernoemd was naar een Amsterdamse oom, was op zijn beurt zijn schoonvader Hendrik Praam Dirksz. 'opgevolgd' als burgemeester van Gorinchem. Dionys was gehuwd met Catharina Praam Hendriksdochter en hij was een zwager van de Benthuiser predikant. Hij was dus in februari 1706 als hoog bezoek in Benthuisen aanwezig bij de doop van zijn neefje.

Hendrik Vapour bezocht eerder Gorkum, waar Johanna en hij op 13 januari 1704 getuige waren bij de doop van Dionys' **negende** en een na laatste kind Johanna (10), dat wel vernoemd zal zijn geweest naar mevrouw Vapour. Deze Johanna van Schuylenburch zou later het leven schenken aan elf kinderen.

Dionys was eerder, gedurende slechts één jaar, gehuwd met Sara Baillj, die mogelijk een nicht van hem was. Zijn moeder was namelijk Anne Baillj uit de Amsterdamse Warmoesstraat.

Uiteraard beschikten de families Van Schuylenburch, Praam en Vapour over een familiewapen. In het Schuylenburch-archief zag ik één met onder in het schild een kasteelachtig bouwsel met drie torens, andere waren voorzien van afgebeelde weerhaken. Vapours wapen vertoont een staande arend met gespreide vleugels en het hoofd naar rechts (11).

Bij een kwartierstaat van Mr. Abram van Schuylenburch (12) staat ook het Praamwapen afgebeeld: in het bovenste gouden veld twee schuinkruisen, in de blauwe dwarsbalk een

gewende wassenaar, d.w.z. een wassende maan met de punten naar rechts - i.p.v. naar links - en in het onderste gouden veld één schuinkruis.

Een bekende Van Schuylenburch was Dionys' Haagse oomzegger, Mr. Cornelis van Schuylenburch. Hij was de tweede zoon van de Haagse burgemeester en was postmeester van het Engelse postcomptoir in de residentie (13). Hij kocht daar de woning naast zijn ouderlijk huis. Het geheel verbouwde hij tot een paleisachtig gebouw, "Schuylenburch", aan de Lange Vijverberg nr 8 (14). Dit pand, wel genoemd "het mooiste huis van Den Haag", wordt heden nog bewoond door de Duitse ambassadeur.

Benthuizen

P. van Waaij

1. De Nederlandsche Leeuw 1903 Centr. Bur. voor Genealogie
2. idem
3. idem
4. Rondom de kansel van Benthuizen, J.A.R. Verboom, p.76
5. De Nederlandsche Leeuw 1891 Centr. Bur. voor Genealogie
6. Dossier Van Schuylenburch Z.H. Centr. Bur. voor Gen.
7. Ned. Adelsboek 1951, Van Stockum 44e jaargang
8. idem
9. Uit de quartieren van Mr. Abram van Schuylenborgh (in dossier Van Sch.), Centr. Bur. voor Genealogie
10. Geref. doopboek Gorkum inv. nr. 3
11. Planches de l'Armorial Général de J.B. Rietstap par H.V. Rolland VI La Haye, Martinus Nijhoff 1926
12. Als nr. 6
13. Als nr. 7
14. Ned. Adelsboek 1951 en Rubriek "De Lijst" (Haagse Rijksmonumenten) H. Courant najaar '84, Evelyn de Regt

ZOETERMEER, ZEGWAART EN BENTHUIZEN ROND 1500

Zowel in 1494 als in 1514 liet de graaf van Holland een onderzoek doen naar de toestand van de steden en dorpen in zijn gewest, in verband met een vernieuwde vaststelling van de schildtalen. De schildtalen gaven een bepaald belastbaar vermogen aan in schilden, gouden munten.

De resultaten van deze onderzoeken zijn op schrift gesteld en in de vorige eeuw zelfs in druk verschenen, zodat ze voor iedereen makkelijk raadpleegbaar zijn.

In 1494 werd gevraagd naar (1) het aantal haardsteden (= huizen), (2) de nering, (3) de staat van de onder-
vraagden in het algemeen. Hieronder volgen de resultaten voor de verschillende dorpen. Men dient wel te bedenken, dat dit als een soort belastingaangifte gold en dat men de zaken dus zo min mogelijk rooskleurig trachtte voor te stellen.

Zoetermeer 1494: de ondervraagden waren Reynier Boudijnsz, vicecureyt (hulppastoor), Floris Jansz., de schout en Jan Pietersz. Zij verklaarden dat er 31 haardsteden waren, waarvan er 8 à 10 door de Heilige Geestmeesters (het armbestuur) werden onderhouden. Rond 1477 waren er ongeveer evenveel. De bevolking hield zich bezig met turf delven, voor zichzelf of voor anderen. Enkelens hiielden koeien. Ten tijde van hertog Karel, die in 1477 overleed, hadden zij het de helft rijker. Vooral de schattingen ten behoeve van oorlogsvoering en het dijk-
onderhoud kostten veel geld. Bovendien was tweederde van het land inmiddels afgegraven, zodat het geen geld meer opbracht.

Zegwaart 1494: Huych Henricxz., schout, Jacob Claesz., Neel Goossensz. en Jan Dircxz. verklaarden dat het dorp 60 haardsteden had, maar dat het er ten tijde van hertog Karel wel 25 meer waren. Ook hier dolf men turf en hield een enkeling koeien. Bovendien hield men zich nog bezig met takken 'te maecken ende te binden'. Dat het ten tijde van hertog Karel veel beter ging, was volgens hen te wijten aan de zware schattingen, de natte jaren en de muizen. Bovendien was veel goed

EEN NIEUWE NAAM ALS KADO

Origineel kado-idee van Pelikan, de Printo-Fix stempelautoomaat.

Klein genoeg voor uw binnenzak, groot genoeg voor duizenden haarscherpe afdrukken van uw naam.

In boeken, op enveloppen, brieven, etc. In eigen handschrift of andere letter naar keuze. Zo maakt u altijd een goede indruk.

Pelikan

De Printo-Fix stempelautoomaat vindt u bij:

Kantoorboekhandel

Dorpsstraat 165 2712 AH Zoetermeer

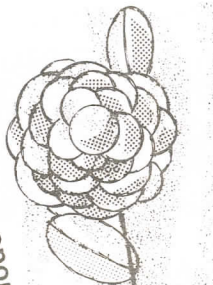
KOOT

oud papier lompen en metalen

VLAMINGSTRAAT 30
ZOETERMEER tel. 079-164196

eksklusief voor u

weloverwogen gekozen dames en herenmode

Kwaliteit
blijkt vaak
in het gebruik,
laat U
zich daarom
adviseren door

van Waay
vakmensen in mode

damesmode:
dorpsstraat 89-91 - tel. 163167

herenmode:
dorpsstraat 163a - tel. 163910
zoetermeer

LADA

LANCIA

SAAB

● tel. 079 - 51.67.00

BOVAG - COA AUTORIJSSCHOOL

tel. 51.53.01 b.g.g. 51.51.51

vanderstik

KERKENBOS 1-9, 2715 RP ZOETERMEER

● TAXI,

● ROLSTOELVERVOER

● ZIEKENVERVOER

● TROUWRIJDEN

● tel. 079 - 51.51.51

land in handen van stedelingen en lieden uit andere dorpen. Van de 700 morgen land, die zij in 1477 hadden, zouden er nu 650 zijn afgegraven.

Benthuizen 1494: hier antwoordden Willem IJsbrantsz., vicecureyt en Adriaen Symonsz., 'waerscippe'.

Benthuizen had 25 haardsteden, waarvan er 8 van aalmoezen leefden. De inwoners staken turf en gezamenlijk hadden ze niet meer dan 40 koeien. In 1477 zou het wel 'zevenwarff' beter zijn geweest. In het dorp waren ook nog 3 of 4 paarden, waarvan er 2 van de schout waren. Van de 450 morgen land waren er nog maar 14 voor de dorpelingen over. Als redenen voor hun armoede voerden ze dezelfde als Zegwaart aan.

Hogeveen was tot 1845 nog zelfstandig en hier antwoordden in 1494: Willem IJsbrantsz., vicecureyt, Willem Pietersz., schout en Marck Jansz., 'waerscippe'. Er waren 60 haardsteden, waarvan er 12 de lasten voor alle anderen moesten dragen. De bevolking hield zich bezig met turf delven en had in totaal 40 koeien, geen paarden. Ten tijde van hertog Karels overlijden was alles de helft beter. Hun armoede weten zij aan de oorlogen en schattingen.

In 1514 werden inlichtingen over de volgende zaken gevraagd: (1) het aantal haardsteden en de veranderingen daarin in de afgelopen 10 jaar, (2) het aantal communicanten in de kerk, (3) accijnsen en schulden, (4) de bijdrage in de landsbelastingen, (5) de staat, hoeveelheid en de eigendom van de landerijen en (6) de waterstaatslasten.

Zoetermeer 1514: ondervraagd werden Evert Pietersz., pastoor, Jan Florisz., schout, Pieter Claesz. en Aelbert Jacobsz., ambachtsbewaarders. In het dorp waren 58 huizen, waarvan 30 armen. De huizen waren eigenlijk allemaal 'cleyen en arm'. Vijfhonderd communicanten gingen ter kerke, maar dat was inclusief Zegwaart. Zoetermeer hief geen accijnsen en had ook geen schulden. De nering was niet veranderd: turf, takken en enkele koeien. Het ambacht besloeg 1180 morgen land, waarvan er 750 aan Zoetermeeders toebehoorden, die het ook

allemaal zelf bewerkten. Door elkaar zou een morgen land bij verkoop ongeveer één goudgulden opbrengen. Van de overige 430 morgen werden er 110 door Zegwaartse dorpelingen gebruikt en 24 door het Godshuis (een kerkelijk fonds). Op de laatste vraag antwoordden zij dat ze moesten bijdragen in het onderhoud van de sluizen bij Spaarndam en de Rijndijk en dat hun dat wel 4 tot 4½ stuiver per morgen per jaar kostte.

Zegwaart 1514: dezelfde pastoor als in Zoetermeer, Claes Pieter Meynaertsz., schout, Jacob Claesz. en Claes Jacobsz., schepenen, Joris Claesz., ambachtsbewaarder en Jan Dircxz., kerkmeester verklaarden het volgende: er waren 74 haardsteden, waarvan er 25 arm waren en er 7 leeg stonden. In de afgelopen 60 jaar waren er 55 huizen afgebroken en in de afgelopen 10 jaar 14 of 15 vanwege het uitdelven van het land. Voor de communicanten verwees de pastoor naar Zoetermeer, waarmee Zegwaart één kerk had.

Zegwaart hief eveneens geen accijnsen maar had wel schulden, ontstaan door bijdragen in de oorlogsvoering en de aanleg van sluizen in Rotterdam voor de afwatering van de Binnenwegse Polder. De arme dorpelingen deden 'grooten arbeyt smorgens vrouch ende savons laet' om hun kost te winnen met turf steken en het houden van een paar koeien. De oppervlakte van het ambacht bedroeg 853 morgen, waarvan er 300 verdolven waren. Van de rest waren er 300 eigendom van de eigen inwoners. Die grond was al uitgedolven maar wederom 'mit grooten arbeyt toegemaict'. Een morgen land zou bij verkoop 24 Rijnse guldens opbrengen en bij verhuur 1 Philipsgulden. 125 morgen waren in handen van lieden uit Berkel, Pijnacker, Benthuizen en andere dorpen. In Zegwaart bedroegen de waterstaatskosten 4 stuivers per morgen, waarbij werd aangetekend, dat de eigenaars van de goede landen moesten opdraaien voor de uitgeveende 'kwade' landen. De onder-vraagden voegden nog aan hun informatie toe, dat zij hurs inziens veel te hoog waren aangeslagen in de schild-talen en dat - wanneer daar geen verandering in kwam - het gehele dorp zou worden verlaten.

Benthuizen 1514: Willem de Cock, pastoor, Aelewijn Claesz., baljuw en schout, Allaert Ghijsen, Adriaan Jansz. en Willem Jansz., schot- en bedegaarders (belastinginners) zeiden in Benthuizen 25 haardsteden te hebben en samen met Hogeveen 250 communicanten, waarvan Benthuizen 1/3 uitmaakte. Zij hieven geen accijnsen en hadden geen schulden. Hun was nog dezelfde als in 1494. Van de 378 morgen land waren er 204 in eigendom bij de dorpe-lingen en 91 morgen van het beste land in handen van Leidenaars. Een morgen zou door elkaar ongeveer 14 stuivers huur opbrengen en bij verkoop ongeveer 18 maal zoveel. Voor het uitwateren van 60 morgen op Schieland betaalden zij $2\frac{1}{2}$ stuiver de morgen en het hele ambacht droeg bij aan het onderhoud van de Spaarndam voor 1 à $1\frac{1}{2}$ stuiver per morgen per jaar.

Hogeveen met Benthorn 1514: Willem de Cock, pastoor van Benthuizen, Jacob Gerritsz., schout, Pauwels Adriaensz., ambachtsbewaarder, Adriaen Aertsz. en Melis Adriaensz., kroosheemraden verklaarden dat er 44 haardsteden waren, hetgeen 10 jaar geleden wel een kwart meer was. De communicanten hoorden bij Benthuizen. Er waren geen accijnsen of schulden en de waterstaatslasten waren afgekocht. Zij hielden wat koeien en dolven turf. Hogeveen besloeg 536 afgegraven morgens zonder waarde. Benthorn was 100 morgen groot, waarvan de ambachtsheer ieder jaar 2 stuivers de morgen ontving. In één koop zou het ongeveer 100 gulden opbrangen.

Ronald Grootveld.

Bronnen: Enquête en informatie
(...) MCCCCXCIIII, Leiden 1876.
Informacie (...) MDXIV, Leiden 1866.

● Gaat u verhuizen? Stuur dan een adreswijzigingskaartje aan de sekretaris.

UIT OUDE KRANTEN

In het 'archief' van de familie Nieuwenhuijsen zijn nog enkele bewaard gebleven plakboeken met 'kranteknipfels' aanwezig.

Deze boeken zijn destijds door Vader Nieuwenhuijsen zelf samengesteld en bevatten o.m. artikelen, die hij vroeger in een aantal in Zoetermeer verschijnende bladen heeft geschreven.

De navolgende kranten ben ik tegengekomen:

"NEDERLAND EN ORANJE", orgaan van de Centrale A.R. Kiesveren. in het District Loosduinen, een weekblad, waarvan het eerste nummer op 22 april 1905 verscheen.

"DE WESTLANDER", Anti-Rev.Weekblad voor het Westland.

Deze beide bladen hadden een 'Zoetermeerse Rubriek', waarvan mijn vader correspondent of medewerker was.

In mei 1922 verscheen er in Zoetermeer een nieuw blad, getiteld "DE COURANT" voor Zegwaart-Zoetermeer e.o.,

een christelijk weekblad onder redactie van H.Nieuwenhuijsen e.a.

Zijn artikelen werden gekenmerkt met de initialen:

Z.N. of Z.Z. en ook wel met de tekens { } . Bovendien nog met 'drie sterretjes' x_xx, misschien wel in navolging van Kuyper, die in "DE STANDAARD" een zogenaamde 'drie-star' verzorgde?

Verder dient natuurlijk nog te worden vermeld:

"HET NIEUWS" voor Zoetermeer-Zegwaart e.o.

Vooraf in de 'Ingezonden Stukken' in deze krant konden de schrijvers elkaar soms 'flink de oren wassen', uiteraard keurig ondertekend met vermelding van volledige naam en adres.

Voor de lezers en lezeressen van "'t SEGHEN-WAERT" heb ik wat 'Dorpsnieuwtjes' van algemene aard uitgezocht.

Veel leesgenot met de "OUDE KRANTEN"!

G.Nieuwenhuijsen,
Lamérislaan 462,
3571 LP Utrecht.

Noot van de redactie:

Het leek ons een aardig idee om iedere keer één artikelje in ons verenigingsblad te plaatsen, zodat er als het ware een serie ontstaat. Hier volgt dus artikel no.1.

DE COURANT

voor Zegwaart-Zoetermeer en Omstreken.

(Christelijk Weekblad)

omvattende de gemeenten ZEGWAART-ZOETERMEER, BENTHUIZEN, BERKEL-RODENRIJS, BERGSCHEIENHOEK, BLEISWIJK, MOERCAPELLE, NOOTDÖRP, VOORBURG EN ZEVENHUIZEN, PLINACKER, STOMPWIJK-VEUR.

INGEZONDEN STUKKEN etc. uiterlijk Woensdagavond aan het adres der Redactie te Zegwaart.

PLAATSELIJKE BERICHTEN en ADVERTENTIEËN uiterlijk Donderdagavond bij den Uitgever te 's Gravenzande.

ONDER REDACTIE VAN:
H. NIEUWERHUIJSEN, Zegwaart o. a.
UITGEVER:
J. VAN DEVENTER, 's Gravenzande.
Telefoon Intere. No. 21

ABONNEMENTSPRIJS: 65 cent per kwartaal (bij vooruitbetaling). — Afzonderlijke nummers 8 o.g.t.
ADVERTENTIEPRIJS: 15 cent per regel. Bij abonnement zeer voordelig tarief. Advertentiën worden gratis geplaatst in „De Westlander“, „De Delvenaar“, „De Maassluiser“ en „Ons Volksblad“ voor Vlaardingen.

OUDE KRANTEN 1.

x_xx PILATUSBRUG

Een eigenaardige naam voor een gansch gewone zaak, voor een brug. Maar een brug van zeer bijzonder makelij, een klein onbeduidend bruggetje, waar men over is, voor men weet, dat men een brug gepasseerd is. En toch - hoe klein ook - verbazend lastig. Op weg van het dorp Zegwaart naar het station komt het nog al eens voor, dat die brug opgehaald wordt, d.w.z. met vereende krachten van een man of drie en het noodige gereedschap zoo hoog wordt opgetrokken, dat er een schuit onder door kan varen, mits de schipper zich diep weet te buigen. En dat karweitje kost gewoonlijk een half uur oponthoud, vooral ongeriefelijk voor wie naar den trein moet. Nu is voor het 'optrekken' van dien brug wel 'verordend' dat gerekend moet worden met aankomst en vertrek van treinen, doch in de praktijk wordt dat zeer bezwaarlijk. Het dilemma is niet te ontkomen, of het publiek wordt nodeloos opgehouden, of de schippers moeten maar wachten. Nu is de last voor het publiek nog niets in vergelijking met dien voor de schipperij. Dat is daar dus nog een zeer primitieve toestand, die eens moet worden opgeruimd. In een vooruitgaande, bloeiende, vooruitstrevende gemeente behooren zulke schier middeleeuwsche verschijnselen niet meer te worden aangetroffen. Toen ettelijke jaren geleden een request naar den Raad werd gezonden om verbetering in dien wantoestand te brengen, lieten de resultaten op zich wachten. Wel is er

- toen -

toen wat geld verbruikt aan verbetering van het bruggetje en een duiker, doch doeltreffend was dat nog niet. Men legde op de plaats van den brug een duiker en bouwe een nieuwen brug aan den Schinkel, daarmede zou volgens hen die het weten kunnen heel wat in den toestand zijn verbeterd.

Er is voor alles geld, zelfs voor schoolbouwplannen van f 44.000,— met 8 lokalen voor 140 kinderen, maar hier geldt het economisch belang, het belang der schipperij wat steeds een bron van flinke inkomsten is geweest. Het geldt hier het bestaansbelang van velen. De schipperij wordt op zoovele wijzen bemoeilijkt. We zullen de 'schipperskem' eens in studie nemen.

NEDERLAND EN ORANJE
16 sep.1916

I N H O U D

blz.

In memoriam J.Roos	2
Nieuwe leden	2
Nog enkele vrijwilligers gevraagd	3
De Westra's	4
Financiering van het Oude Huis	5
Verkade	6
Dorpspraat 5	7
Dorp in opspraak	8
Hoog bezoek	10
Zoetermeer, Zegwaard, Benthuizen en Hogeveen rond 1500	14
Uit oude kranten	18
(1) Pilatusbrug	19

AMERICAN CLEANING SERVICE

Voor beter kleding reinigen
en reparatie

Stationsstraat 3
Tel. 079-164114

van Oosterom
schoen & mode

dorpsstraat 107
telefoon 163029
zoetermeer

★ **MARIS** ★
HAIR SALOON

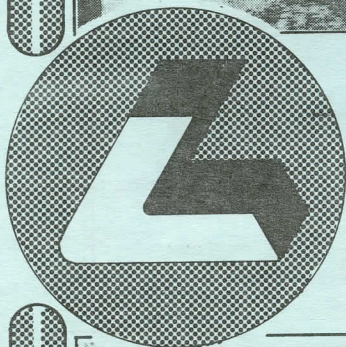
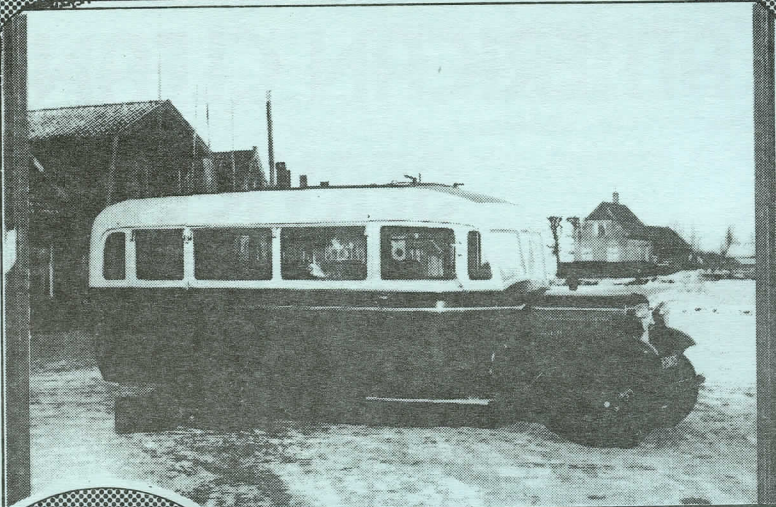

Oranjelaan 49
Zoetermeer

telefoon 079 - 168288

Moderne haarverzorging voor het hele gezin

**B.V. Carrosseriefabriek
Joost Lambou**

Fokkerstraat 9
2722NH Zoetermeer
Tel. 079-316400

